

BULETINUL No. 29 AL DESP. SIBIIU, AL „ASOCIAȚIUNII“

Conștientul și Inconștientul nostru

de

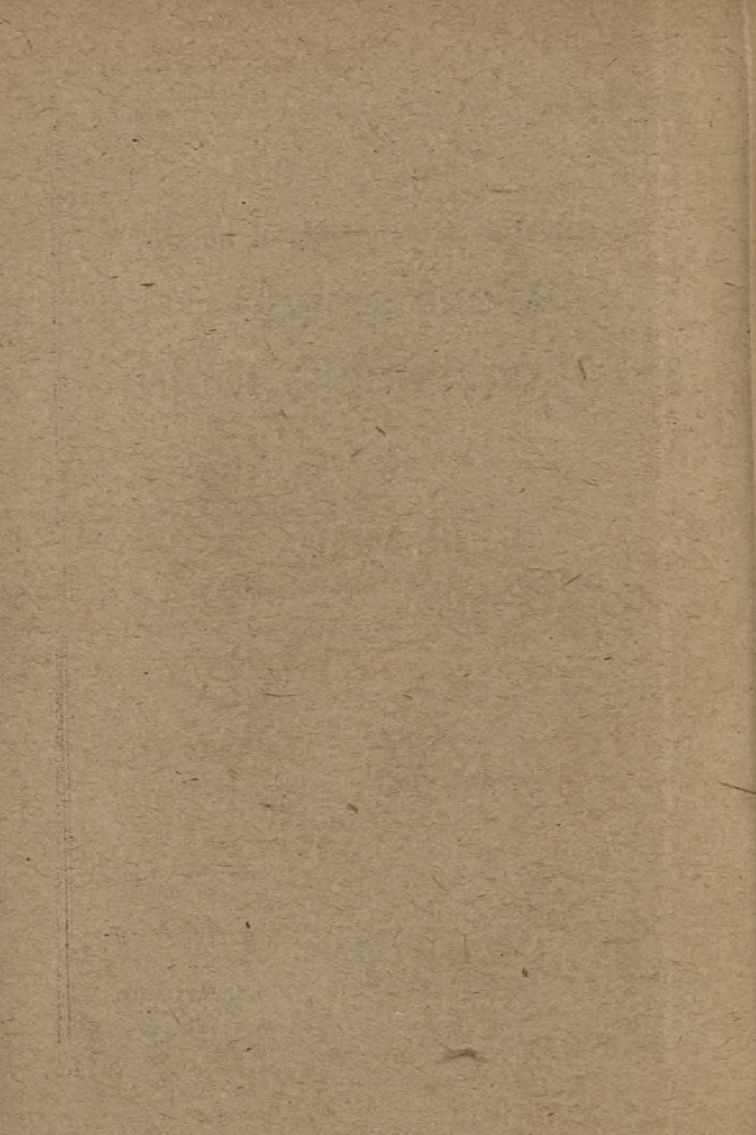
Dr GH. PREDA

Directorul despărțământului Sibiiu

Ș I B I I U

TIPOGRAFIA ȘCOALEI MILITARE INFANT. „PRINCIPELE CAROL“

Conștientul și Inconștientul nostru

Intrebuițăm destul de des expresiunile de conștient și inconștient,

Aruncăm, și încă cu multă ușurință, (atât prin scris, cât și prin vorbe), acest din urmă calificativ, atunci când este vorba de actele cuiva, care ne surprinde prin felul executării lor.

Nu odată poate ați auzit sau ați cetit cum se taxează de inconștient: cele ce nu-și îngrijește de pământul sau de meseria sa, cele ce nu-și face cinstit și conștiincios serviciul său, cele ce și bea câștigul sau își risipește banii. Tot ca inconștient privim uneori pe acel ce săvârșește fapte care nu sunt conform dorințelor noastre sau infierăm factori responsabili atunci când activitatea lor nu intră în vederile noastre, etc.

Este foarte drept că cele mai multe din actele vieții noastre de toate zilele sunt acte inconștiente, după cum este foarte adevărat că atunci când conștientul ia cunoștință de executarea celor inconștiente, rămâne uneori mirat de ceea ce poate să se facă fără voia sa. Totuși, pentru a putea da acestor expresiuni înțelesul lor potrivit, este nevoie ca prin exemple pe cât mai reale posibile să arăt până unde se întinde conștientul actelor noastre și de unde începe inconștientul.

Este un fapt cunoscut acela că toate actele vieții noastre se pot reduce principial la două categorii mari: unele voite (voluntare), libere, numite încă

reflectate sau logice; altele automate, nejudicate, spontane sau reflexe. Stiintificeste celor dintai li se mai zice si acte psihice superioare; iar celor de al doilea acte psihice inferioare.

Conștientul și inconștientul lucrează de obicei în comun, alteori separat.

Oricât s'ar părea de conștient, de exemplu, subiectul tratat de un conferențiar în fața unui public, intrucât în acest subiect intră: gândirea, nevoia de a crea idei, de a le asocia, de a le evoca, de a fi atent ca să nu greșească, de a pune logică sau rațiune și mai ales voința pentru ca cele expuse să fie clare, precise, concise și pe placul ascultătorilor, etc.; totuși, foarte multe părți inconștiente însoțesc această expunere conștientă.

Și printru aceste din urmă cităm: aranjarea cuvintelor (cari vin dela sine sau automat): expresiunea sau mimica pe care o face conferențiarul (uneori se arată serios, alteori surăzător, ironic, mândros, etc.); mișcărilor pe cari le face cu mâinile, cu capul, cu picioarele; diferitele atitudini pe cari le ia, etc.

Și dacă urmărim până unde merge starea de inconștientă sau subconștientă a acelor ce ascultă această conferință și asupra cărui s'a exercitat o impresiune deosebită, vom vedea nu numai actele reflexe executate în timpul ascultării, dar cum unii după terminarea ședinței, gândindu-se la subiectul tratat, își iau automat hainele dela garderobă, părăsesc sala și tot în un mod automat scoboară scările, evită vehiculele sau oamenii, schimbă trotoarul, răspund la salutul cunoscuților, se îndreaptă pe strada unde se găsește locuința, deschid ușa, își depun hainele și a. m. d.

În timp ce conștientul nostru este preocupat cu vre-o gândire sau impresie deosebită, putem deci

execută cu restul organelor noastre zeci de acte, ce nu mai trec prin acest conștient, prin care poate au trecut odinioară, căci dacă noi ca copii am fost învățați în mod conștient cum să facem pași, cum să vorbim, să scriem, să cetim, să cântăm, etc.: ca adulți aceste acte sunt trecute în inconștient și se execută involuntar, automat, atunci când acest conștient meditează sau gândește altceva.

Grație lucrărilor numeroase a diferiților psihologi putem noi cunoaște astăzi până la oarecare punct, atât funcționarea actelor conștiente, voluntare, cât și ale acelor automate sau involuntare.

Unul din acești psihologi (profesorul Grasset din Montpellier) explică prin un tablou schematic al centrilor din creier toate aceste funcțiuni conștiente, inconștiente și subconștiente.

El consideră că toate actele cari ajung la conștiența noastră trebuie să treacă prin un centru superior din creier, pe care îl înseamnă cu litera O. Actele inconștiente merg numai la centri inferiori, cantonați în un poligon și din cari el recunoaște (de și sunt mai mulți) numai vre-o șase. Trei din acești centri sunt centri senzoriali (auz, văz și sensibilitatea generală) iar trei sunt motori (mișcarea corpului, vorba articulată și scrisul). Toți centri sunt strânsi legați între ei. Avem prin urmare o legătură între centri poligonali prin fibre nervoase transcorticale, intrapoligonale și o legătură cu centrul conștient O prin fibre supracorticale sau suprapoligonale.

Pentru ca un act să fie voluntar și conștient este nevoie ca el să ajungă la centrul superior O și acest centru să reacționeze prin centri inferiori poligonali. Dacă actul ajunge la centrul O fără ca acesta să reacționeze, actul este încă conștient, dar ne-

executat; dacă el rămâne însă la centrul inferior sau pornește numai dela acești centri, va fi automat și inconștient.

Pentru a analiza mai deaproape atât funcționarea fiziologică (normală), cât și cea bolnavă a fiecăreia din aceste două categorii de centre, este nevoie să studiem cazurile când ele lucrează separat, (când se găsește deci în stare de dezagregare zisă și suprapoligonală) sau când comunicațiile între centrul conștient și cel inconștient sunt întrerupte, tulburate sau micșorate.

Aceste cazuri pot aparține la trei categorii de fapte numite: fiziologice, extrafiziologice și bolnava sau patologice.

Printre stările fiziologice voi menționa: somnul cu visurile, distracția, obiceiul, instinetul, pasiunea vie și continuă (patima), antrenarea prin mulțime, precum și actele refleze.

Somnul este adormirea centrului conștient, iar visurile exprimă activitatea centrului inconștient. Necesitatea de a dormi este provocată prin necesitatea de a reface în mod zilnic provizia nutritivă a creierului sau a centrilor psihici, întrucât somnul este considerat (de cei mai mulți savanți) ca o funcție de reparație a acestor centri. Acest somn este însoțit precum știm de modificări: circulatorii, respiratorii, de secrețiuni, etc.

Visurile sunt lipsite de intelectualitatea superioară și de voință. Ele sunt absurde ca asociație de idei și nu au nici noțiunea timpului și nici aceea a spațiului.

Centrul inconștient fiind în somn separat de centrul conștient, primește uneori impresiuni din afară sau dinăuntrul corpului nostru. Aceste impresiuni di-

rijă atunci visul și-i dă o formă specială. Așa se petrece, de exemplu, cu un sgomot exterior, cu atingerea tălpei piciorului, când avem o grea digestie, etc. Aceste acțiuni nu trebuie să fie însă prea puternice, căci atunci pot trezi individul.

Câteodată visul prevestește un fapt oarecare. Acest lucru ține de aceea că visul este influențat de anumite stări de sensibilitate alterată a organelor noastre interne și visul arată numai primele simptome ale unei boale latente care va izbucni mai târziu.

Se poate ca în poligonul dezagregat să se găsească anumite suveniruri latente, depuse fără conștiința noastră și cari găsească momentul propice a se evidenția, suveniruri cari coincid cu anumite fapte ce se petrec ulterior.

Sunt indivizi cari precum știm dorm mult, sunt alții cari dorm puțin.

Sunt stări de boale care aduc somn sau somnolență, așa avem: encefalita letargică, boala somnului histerică, epilepsia, etc.

Sunt stări de boală cari din contra aduc lipsa de somn, așa avem: neurastenia, paralizia generală incipientă, boalele dureroase (boale interne, reumatismele, etc.).

Deasemenea sunt unii cari visează puternic și urât, așa sunt: temperamentele nervoase (histerie, epilepsie, etc.) sau intoxicațiile prin alcool, morfină, etc.: alții visează puțin, cum sunt unii psihastenici.

O altă stare fiziologică în care centrul conștient este separat de inconștient, ne este dată prin: *distracție*.

Distracția ar fi starea în care se găsește un individ care nu aude sau nu vede lucruri pe cari ar trebui să le audă și să le vadă sau aceea în care

cineva săvârșește acte pe cari, dacă le-ar fi cunoscut complet, nu le-ar fi săvârșit.

Individul distrat este de obicei acel individ care poate gândi și vorbi deodată, dar ceea ce vorbește nu este tot aceea ce și gândește.

În această stare de distrare centrul inconștient poate primi și imagază impresiuni și suveniruri, cari pot apărea mai târziu fie în stări normale de veghere, fie în stări de dezagregare poligonală.

Obiceiul este deasemenea actul pe care-l execută cineva inconștient și aceasta din cauza repetiției dese în viață. Așa se formează obiceiul de a merge, a serie, a cânta, etc. Căpătăm însă uneori și obiceiuri rele, fie de ordin motoric (al mișcărilor), cum sunt ticurile: fie de ordin intelectual, cum sunt crizele prin obișnuință sau durerile venite prin obișnuință, insomniile, etc.

Instinctele sunt acte obișnuite repetite în serii întregi de generații: așa avem: instinctul hranei, cel sexual, de apărare și atac, de ocrotire a speciei, de conservare a vieții, etc.

Patima exprimă acțiunea în care centrul conștient din anumite împrejurări rămâne, să zic, orbit sau pus în întuneric, iar centrul inconștient este dus înainte.

Pasiunea este punctul de plecare a multor și diferite temperamente sau tulburări psihice cari se traduc sau se exprimă mai târziu prin impulsuri sau obsesiuni.

Antrenarea prin mulțime este momentul când individul aflat în mijlocul unei adunări, abdică mai mult sau mai puțin voluntar la direcțiunea psihică superioară a centrului conștient și lasă centrul inconștient să fie dirijat de vecini sau de conducătorii acelei adunări.

Omul conștient care se amestecă în mulțime și care lucrează în sensul voinței mulțimei, pierde din personalitatea sa și eșită din această mulțime nu păstrează dela ca un alt suvenir, decât acel al inecatului care-și amintește că a căzut în apă.

Reflexul este reacțiunea noastră inconștientă față de un excitant, sau de o acțiune ce atinge un neuron, care nu interesează însă centrul conștient.

În actul reflex joacă rol și nervii cerebro-rachidieni și mai ales cei simpatici. După cum sunt interesați o categorie sau alta de nervi sau ambele categorii împreună, avem și producerea actului reflex.

Astfel avem strănutarea, inghițirea, tuse, etc. în cari sunt interesați numai nervi rachidieni (ai șirei spinării).

Înroșirea a celui care a spus o minciună este un act reflex, în care sunt interesați nervii cerebro-rachidien, dar și simpaticul.

Dintre *stările extrafiziologice* în cari centrul conștient lucrează separat de cel inconștient, vom menționa hipnoza, sugestia și automatismul motor.

Hipnoza sau somnul provocat este starea de dezagregare poligonală, în care subiectul adormit are centrul conștient (O) anihilat, fără putere de intervenție în viața activă; iar poligonul sau centrul inconștient se găsește în plină activitate.

Acest centru inconștient este în hipnoză foarte maleabil și se lasă ușor influențat prin centrul conștient (O) al altei persoane.

Sugestia hipnotică este tocmai influența exercitată prin centrul conștient al hipnotizatorului, asupra poligonului dezagregat al hipnotizatului.

Toată lumea poate hipnotiza, nu toată lumea este hipnotizabilă. Hipnotizabile sunt mai ales persoanele nervoase și impresionabile.

Toate procedeele de hipnotizare revin la fixarea privirii (cu ochi sau prin un obiect strălucitor) și la sugestione. De obicei se combină aceste două elemente: se fixează ochii hipnotizatului prin ochii hipnotizatorului și i se comandă energie de a dormi. Altfel se crează la hipnotizat, prin sugestie, anumite zone sau regiuni. (zise hipnogene) cari, atinse, aduc somnul hipnotic.

Pentru a face să înceteze hipnoza, suflăm asupra ochilor sau se poate trezi individul tot prin sugestie, ordonându-i sau comandându-i să se deștepte.

Sugestiile cari se pot face hipnotizatului în stare de hipnoză, pot fi: cu privire la diferite mișcări (să meargă, să danseze, să se pună în genunchi, etc.); cu privire la simțurile lui (să audă, să miroase, să guste, etc.); cu privire la întregul său psihic (vindecarea diferitelor obiceiuri sau ticuri): la schimbarea personalității (se sugerează unui individ că este preot, general, pictor, etc. și el atunci gândește și vorbește în spiritul său ca un adevărat preot, general sau pictor, etc.).

De această din urmă stare se apropie subiecții care trăiesc cu dedublarea personalității lor, adică acei, cari în unele momente ale vieții lor trăiesc cu personalitatea lor normală și completă; iar în alte momente cu personalitatea lor poligonală sau inconștientă. Un exemplu clasic ne este oferit prin romanul lui A. Dumas, intitulat Iosef Balsamo. Loreța Feliciani, eroina din acest roman, are două existențe: cu una adoră și cu cealaltă detestă pe Balsamo.

Tot așa în starea zisă de *somnambulism*, individul trăiește (în momentul crizei) numai cu starea sa poligonală, diferită de starea fiziologică totală și nor-

mală. Și în această stare de somnambulism se poate executa ceea ce știința numește automatism ambulatoriu, adică: preumblări, voiajuri inconștiente și involuntare.

În hipnoză încă se mai pot face sugestii de a se executa anumite acte în stare de veghere sau de trezie.

Starea în care se găsește subiectul când execută sugestiunea ordonată în hipnoză, nu o putem numi complect normală, dar nici hipnoză. Este o stare de hipnoză parțială, o stare de subconștient sau de dezagregare suprapoligonală incomplectă, suficientă însă pentru ca suvenirurile din starea de hipnoză să se impună atenției subiectului și să reguleze actele sale. Și prin faptul că centrul conștient nu exercită nici control, nici inhibiție asupra actelor, subiectul execută ordinul fără voie și dacă ia cunoștință de el, rămâne mirat cum de a putut lucra așa. Un astfel de individ nu va putea deci explica motivele, cari l-au îndemnat la săvârșirea actului.

Nu trebuie însă să credem că nu există atât în hipnoză cât și după hipnoză rezistență și încă destul de mare din partea hipnotizatului, față de anumite acte, ce i se impun spre execuție. Principiile și convicțiunile morale, religioase, etc. sunt foarte puternice, ele nu pot fi ușor înfrântă și de multe ori lovesc violent centrul conștient care cu voința sa, se opune executării unor astfel de sugestii.

Sugestia în stare de veghere exprimă nu atât ideia acceptată cât acea de supunere a unui individ față de sugestor. Când ideia este acceptată prin discuție și convingere, avem ceea ce se numește persuasiune.

Sugestia în stare de veghere rămâne deci și ea tot ea o dezagregare suprapoligonală sau cum am

numit-o mai sus ca o stare de hipnoză parțială.

În sfârșit autosugestia se poate produce tot sub influența unei sugestii hipnogene sau sub acțiunea unei perturbații a sistemului nervos.

Prin automatism motor înțelegem mișcările inconsciente, involuntare, săvârșite de un individ care pare în stare de veghere normală.

Aceste mișcări sunt supuse aceluiași legi ca toate celelalte mișcări. Cea mai importantă din aceste legi este cea a raporturilor reciproce pe care le au aceste mișcări cu ideea.

Suntem obișnuiți a vedea ideea precedând și motivând mișcarea. Și sunt indivizi cu temperamente particulare la care se vede în un grad foarte dezvoltat această tendință de a realiza repede ideile prin mișcări sau acte.

Dar între ideie și act se poate vedea și raportul invers, adică actul precedând și provocând ideea. Așa se poate vedea cum se naște ideea de a se ruga, la un hipnotizat a cărui membre superioare sunt puse în atitudinea unei rugăciuni sau la indivizi cu anumite leziuni ale creierului și la care putem produce plânsul, dând feței această expresiune.

Lucrul este adevărat și se petrece însă și în afară de orice hipnoză sau de orice altă leziune nervoasă. Atunci când vom da deci fizionomiei noastre o expresie forte, însoțită de gesturi analoge, vom resimți și emoția corespunzătoare acestei expresiuni artificiale.

Legea raporturilor reciproce între mișcare și ideie se aplică mai ușor și mai activ față de inconștientul nostru, decât de conștient.

Bazați pe cunoștințele științifice ale acestor mișcări involuntare și inconsciente se poate explica as-

tăzi învârtirea mesei care este baza spiritismului, mișcarea pendulului explorator, aceea a baghetei divine, citirea gândirei prin eumblendismul cu contact precum și cristalomancia și romanele poligonale.

Câteva cuvinte asupra fiecărei din ele.

La *învârtirea mesei* faptul este neîndoelnic și el se produce fără evocație de spirit, fără forță misterioasă sau supranaturală și fără înșelăciune. Mai mulți oameni de bună credință pot învârti o masă în mod involuntar și inconștient, punând mâinile deasupra ei și astfel ca degetele cele mici dela un subiect să vie în contact cu acelea ale individului vecin.

Centrul conștient a tuturor participanților trebuie să fie serios. Nu trebuie să se vorbească și mai ales să se bată joc de experiență. Acesta este un fapt important.

La fiecare participant conștientul pune poligonul său în o atenție expectativă și ședința care începe în mod voluntar se continuă apoi involuntar.

Centrul conștient a presidat la instalare. El va constată rezultatele (dacă vor exista), dar pentru un moment se desinteresează de orice direcție, de orice control, cu un cuvânt abdică, iar poligonul său, adică centrul inconștient, continuă singur să presideze.

După un timp scurt unul dintre participanți (de obicei cel mai nervos), antrenat prin ideia mișcării mesei, (pe care centrul conștient a impus-o celui inconștient) împinge fără să știe și fără voie masa.

Ceilalți centri inconștienți, ai celorlalți participanți, solicitați prin acest început de mișcare, vor împinge în acelaș sens în mod inconștient și involuntar cu o energie crescândă.

Centrul conștient stupefiat vede mișcându-se masa și nu și dă seama că centrul său inconștient este

cauza acestei mișcări. Masa mișcându-se poate răspunde prin loviturile unuia din picioare (și prin un alfabet convențional), la o chestiune pusă de un participant. Răspunsul nu exprimă însă decât gândirea aceluia care în mod involuntar și inconștient mișcă masa și deci permite ca piciorul mesei să lovească pământul.

Acéeași explicație se poate da mișcării pendulului explorator și baghetei magice.

Cel dintâiu constă din un disc sau corp greu, la extremitatea căruia există un fir care este ținut cu degetele. Cu toate că individul nu voegte să miște acest pendul, totuși, prin mișcări inconștiente, discul se mișcă și lovind o sticlă sau un obiect, poate prin un alfabet convențional, să răspundă la întrebările ce le pune experimentatorul.

Cea de a doua, adică bagheta magică, constă din o baghetă în formă de furculiță, pe care o ține în ambele mâini un experimentator și care începe să se învâртеască repede când suntem în apropierea unui izvor de apă sau a unei comori ascunse.

În realitate învârtirea este provocată involuntar și inconștient de experimentator, fără însă ca prin ea să se poată descoperi cu siguranță izvoarele sau comorile de bani, precum se credea în trecut.

Cetitorii gândirei sunt prestidigitatorii de aztăzi. Aceștia dela sine sau chiar prin anumite trucuri pot ghici gândirea cuiva.

Experiența reușește ușor și ea se explică prin așa zisul *cumberlandism* cu contact.

Se ascunde un obiect fără ca să știe un individ experimentator care are de obicei oclii legați. O persoană care știe unde este obiectul, intră în comunicație cu subiectul, atingându-i mâna sau tâmplele.

Această persoană directrice gândește tare și continuu la locul unde este obiectul ascuns.

Individul care are ochii legați merge și-l descoperă. Se poate înscenă fără știrea experimentatorului un atentat, o crimă, etc. și spre surpriza generală a publicului, ea este desvăluită.

Mai întâi de toate nu este aici vorba de hipnoză sau de hipnotism. Nu există de asemenea vederea la distanță sau prin banda dela ochi. Nu există prin urmare un truc. Este vorba numai de mișcările automate, involuntare, inconștiente sau poligonale.

Individul care dirijează concentrează (precum am spus) foarte tare gândirea sa asupra actului care urmează să se execute; iar gândirea sa trece fără ca el să-și dea seama în degetele sale și astfel acest dirijor prin mișcări, prin atracțiuni inconștiente, involuntare, dirijează în mod automat pe individul care are ochii legați.

Pentru buna reușită a acestei operații se cere ca dirijorul să fie autoritar, iar dirijatul supus, pasiv. Când dirijatul se oprește și ezită înseamnă că dirijorul nu urmărește actul pe care trebuie să-l execute acest dirijat.

Tot prin automatismul motor se poate explica și spiritismul executat de un singur individ, atunci când se găsește în starea de „transe”, care nu este de cât o separație a centrului conștient, de cel inconștient.

Cu acest din urmă centru experimentatorul scrie, vorbește sau vede chiar personajii noi, cari nu sunt deloc spiritele evocate, ci numai anumite transformări ale personalității sale psihice inconștiente, inferioare.

Cristolomanția nu este de cât o halucinație a centrului inferior care este separat de centrul superior.

În adevăr, prin o îndelungată privire în anumite vase de sticlă sau oglinzi, etc., prin fixarea atenției asupra fenomenului ce trebuie să se producă, centrul conștient își pierde din controlul său, și permite centrului inferior să halucineze, adică să facă asociațiuni, de imagini întocmai ca în vis. Într'un moment dat centrul conștient descopere, vede și fixează aceste asociațiuni pe cari le ia drept realitate.

Aceste imagini se crează spontan sau pot fi eșite din depozitul centrului inconștient, unde au fost depuse fără știrea centrului conștient.

De altfel impresiunile primite de inconștientul nostru, pot fi aduse mai târziu la cunoștința psihismului superior și în alte ocazii decât aceia a cristolomanciei, precum este fenomenul *dejă văzut*.

Trecem de exemplu distrat prin o localitate unde natura lasă o impresiune centrului inconștient (care prin faptul că suntem distrați este negreșit separat de centrul conștient), mergând apoi după un timp oarecare în altă localitate unde vedem pentru prima oară un tablou al naturii, identic cu acel ce-l avem în inconștientul nostru, ne mirăm că cunoaștem deja acest tablou, fără însă să ne dăm seamă unde și cum l-am văzut.

Aceste reminiscențe sau suveniruri rămase în inconștientul nostru, pot reapărea alte ori sub forma de *false recunoașteri*. Așa de exemplu afirmăm că am văzut în un loc dat și la o oră anumită persoana A, pe când în realitate noi văzusem persoana B., asociasem însă în mod distrat în centrul nostru inferior, haina sau încălțăminte a persoanei B. imaginii persoanei A.

Activitatea centrului inconștient este deci foarte bogată și variată. El nu se mărginește numai la

mişcare, dar la asociațiuni bogate de idei cari pot constitui adevărate romane. Așa am avut romanul din planeta Marte, scris de D-na Smoad și unde se descrie tot ce ceace se găsește în planetă și aceasta în o limbă pe care o atribuie poporului din Marte (care în realitate însă nu este de cât un jargon francez). Tot așa este întocmit și romanul „Cielul regal” al Elenei Smith.

Nu putem încheia acest capitol fără a ne arăta și câteva din stările bolnăvicioase unde se vede mai lesne separația acestor centri.

Cea mai importantă stare patologică (în care separația este evidentă) ne este dată de alienația mintală. În boala mintală centrul conștient este în parte sau total bolnav, centrul inconștient este intact la cei mai mulți.

Diferitele ticuri, obiceiuri rele, viciuri, etc., ne indică până la ce punct încă centrul conștient se arată condus de cel inconștient. Acolo însă unde se poate vedea mai dös și mai lesne cum centrul inconștient, profitând de orbirea centrului conștient, ne împinge la acte vătămătoare atât nouă cât și societății, este starea de *impulsivitate* sau *tendința spre reflex*.

Impulsivitățile noastre pot fi constituționale sau dobândite. Cele dintâi le putem considera ca provenite din necesități, plăceri sau aspirațiuni născute (datorite de multe ori rasei noastre), cele de al doilea provin din mediul în care trăim. Și unele și altele pot fi înfrânate până la oarecare punct.

Superioritatea unui om față de celalt om s'ar putea măsura în viața de toate zilele tocmai prin puterea voinței cu care stăpânește aceste tendințe născute sau dobândite.

Impulsiile (venite instinctiv sau prin obicei) se vor manifesta deci intru atât, intru cât tonusul voluntar nu va fi bine organizat, nu va fi complet dezvoltat sau va fi slăbit, poate alterat prin diferite boli sau împrejurări.

Cu durere trebuie să constatăm că prin emoțiile, comozițiile, masacrele, devastările, războiului legătura dintre centrul conștient și inconștient a rămas slăbită, tonusul voluntar pare alterat și astăzi putem zice cu drept cuvânt că trăim în o epocă a instinctivității, a impulsivității sau a subconștienței,

Atât raporturile dintre membrii unei familiei, cât și acele dintre membrii societății sau dintre noi românii din țară, sunt deseori pline de asperități. Precum am zis și în alte ocazii, lupta de clasă, cea politică sau cea confesională (ca să numesc pe cele mai principale), se dă cu o înverșunare și cu o impulsivitate din cele mai mari. Punem atâta ură, invidie, răutate, etc., în actele noastre, în luptele noastre, în cât dacă centrul conștient ar lua cunoștință de tot ce facem subconștient, nu numai că ar rămâne surprins, dar rușinat.

Se împune deci ca în educația noastră generală să dăm atenție deosebită educației voinței, acestui tonus voluntar, în înțelesul de a opri la timp fenomenele instinctive, impulsive și de a evita efectele astfel vătămătoare. Prin aceasta nu numai că vom dovedi superioritatea noastră omenească, dar vom dovedi că suntem buni și adevărați români, cari lucrează conștient la întărirea țării și a neamului.

Buletinele editate de Despărțământul Sibiiu :

- No. 1.—*Pentru lumină și dreptate* (ep., foae volantă).
No. 2.—*Ce suflu să aibă șezătorile și conv. noastre?* (f.v.)
No. 3.—*În „Casa culturală“* (f. v.).
No. 4.—*Dacă dai de un om de al tău...* (broșură).
No. 5.—*Pentru o geografie medicală a Ardealului* (broș.)
No. 6.—*Răspânditorii de lumină, Un început bun* (f. v.)
No. 7.—*Câștiguri monstruoase* (foae volantă)
No. 8.—*Unui artist-desenator* (f. v.)
No. 9.—*Marele Galeotto* (broșură).
No. 10.—*Liga bunătății* (broșură).
No. 11.—*Împotriva boalelor sexuale* (broșură).
No. 12.—*Cât de departe am ajuns cu toții* (broșură).
No. 13.—*Toate plugurile umblă...* (broșură).
No. 14.—*Linda Raia* (comedie într'un act (broșură)
No. 15.—*Cum să aranjăm concerte populare* (broșură).
No. 16.—*Versuri pe fruntariul casii. Cum creștem pomii?*
No. 17.—*Vă place așa?* (împotriva dansurilor urâte).
No. 18.—*Ia-mă cu tine* (sfaturi de lectură bună) broșură.
No. 19.—*Călcâiul lui Achile, Piesă în 3 acte* (10 lei) broș..
No. 20.—*E mult de lucru* (dare de seamă pe anul 1923/4).
No. 21.—*Ce sameni vei culege...* com. 5 a. de Sedaine (10 lei).
No. 22.—*Probleme de actualitate*, de Dr Gh. Preda.
No. 23.—*Muncitorul în fața problemelor soc. de azi*, Dr P.
No. 24.—*Considerațiuni gen. asupra raselor din Europa și în speciul asupra raselor noastre românești*, Dr P.
No. 24'—*Spre o lume mai bună.*
No. 25.—*Glasuri de alarmă din toate taberele.*
No. 26.—*Din problemele originii și evoluției viețuitoarelor,*
No. 27.—*Problema responsabilității individuale și sociale.*
No. 28.—*Cum trebuie privită lupta și considerați luptătorii.*
No. 29.—*Conscientul și inconscientul nostru.*
(26, 27, 28 și 29 de Dr Gh. Preda).

Buletinele se răspândesc **gratuit** (afară de No. 19 și 21) tipărite fiind pe spesele câtorva oameni de inimă și din câștigurile avute cu conferințele din Sibiiu.

Dacă nu se răspunde la cerere, este dovadă că foile volante sau broșurile sunt epuizate.